

MANNERS OF USING THE INTERNET IN THE FARMING

Summary

Farming, as every other branch of economy, requires the free access to the reliable information. A worldwide computer network Internet is one of sources of such information. At present already there is almost no barriers of technical nature for using resources placed in the Internet. Purchase of the computer, of relevant software as well as the wired or wireless way of connecting to the mains don't constitute the problem today. In the aim to define the possibility of using the Internet in agricultural production, the survey was conducted on the terrain of Wielkopolska.

SPOSOBY WYKORZYSTANIA INTERNETU W ROLNICTWIE

Streszczenie

Rolnictwo, jak każda inna gałąź gospodarki, wymaga swobodnego dostępu do rzetelnych informacji. Jednym ze źródeł takich informacji jest globalna sieć informatyczna Internet. Obecnie nie ma już prawie żadnych barier natury technicznej, aby korzystać z zamieszczonych w internecie zasobów. Zakup komputera, odpowiedniego oprogramowania jak również przewodowy lub bezprzewodowy sposób podłączenia do sieci nie stanowi dziś problemu. W celu stwierdzenia możliwości wykorzystania internetu w prowadzeniu produkcji rolniczej przeprowadzono na terenie Wielkopolski badania ankietowe.

1. Wprowadzenie

Sprawne i efektywne prowadzenie działalności gospodarczej w dowolnej branży, wymaga dostępu do aktualnych wiadomości w czasie rzeczywistym. Oprócz znanych i ciągle wykorzystywanych źródeł informacji, jakimi są radio, telewizja i prasa, w dobie postępującej komputeryzacji społeczeństwa, dużą rolę odgrywa nowe medium – internet.

Bez dokładnej i miarodajnej informacji nie ma sprawnego zarządzania pozwalającego racjonalnie wykorzystywać posiadane zasoby w celu osiągnięcia maksymalnego zysku. Dotyczy to również polskich rolników, którzy muszą konkurować na rynku z przedsiębiorcami rolnymi innych krajów Unii Europejskiej. Posiadanie rzetelnej wiedzy fachowej oraz dostępu do aktualnych informacji wymaga również konieczność wytwarzania produktów o coraz lepszej jakości [3].

Problem rozwoju rynku nowoczesnych usług informacyjnych w coraz większym stopniu zaczyna dotyczyć obszarów wiejskich, gdzie występują potrzeby doskonalenia działalności gospodarczej, rozwijania przedsiębiorczości różnej od działalności rolniczej, a także wyrównywania (w stosunku do miasta) tych czynników warunków bytowania, na które istotny wpływ mają odległości geograficzne i odmienności mentalne. Do warunków tych, oprócz udogodnień działalności gospodarczej, należą takie czynniki cywilizacyjne jak: nowoczesna edukacja i doksztalcanie oraz dostęp do opieki zdrowotnej, zasobów kultury i rozrywki. Także zwiększenie sprawności działania lokalnej administracji i instytucji użyteczności publicznej wymaga stosowania nowoczesnych środków komunikacji i efektywnej wymiany informacji. Zapewnienie takiego cywilizacyjnego wsparcia wsi jest uwarunkowane racjonalnym rozwojem infrastruktury technicznej i oferty usługowej.

Rolnicy posiadający w domu komputer z dostępem do internetu mają możliwość pozyskania wiarygodnych informacji, głównie za pomocą dużych portali i stron interneto-

wych instytucji rządowych wspomagających rolnictwo takich jak:

- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (www.arimr.gov.pl),
- Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (www.minrol.gov.pl),
- Agencja Rynku Rolnego (www.arr.gov.pl),
- Agencje Nieruchomości Rolnych (www.anr.gov.pl),
- Główny Inspektorat Weterynarii (www.wetgiw.gov.pl),
- Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa (www.piorin.gov.pl),
- Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno Spożywczych (www.ijhar.gov.pl),
- Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (www.krus.gov.pl).

Na stronach portali można znaleźć niezbędne formularze oraz sposób ich wypełnienia. Omijając kolejki, bez wychodzenia z domu, zapoznamy się ze szczegółami przyznawania kredytów preferencyjnych, dopłat, dostępnych funduszy i realizowanych programów rządowych. Znajdziemy też informacje na tematy prawodawstwa unijnego, rent i funduszy strukturalnych. Łatwy dostęp do aktualnych cen na rynkach skupu ułatwia negocjacje cenowe.

Dostęp do stron internetowych Ośrodków Doradztwa Rolniczego poszczególnych województw daje dodatkową łatwość dotarcia do wiadomości z regionu.

Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego – WODR (www.wodr.poznan.pl) w Poznaniu na swojej stronie informuje, że jego misją jest profesjonalne świadczenie usług doradczych spełniających oczekiwania klientów oraz budowanie wizerunku nowoczesnej i przyjaznej instytucji doradczej ukierunkowanej na mieszkańców wsi i obszarów wiejskich. Śledząc stronę WODR można na bieżąco uzyskiwać informacje istotne w prowadzeniu gospodarstwa rolnego. Do użytku zainteresowanych na stronie udostępnione są między innymi:

- analizy opłacalności produkcji rolniczej,

- notowania cen poszczególnych towarów z podziałem na regiony województwa,
- kalkulacje rolnicze produkcji roślinnej i zwierzęcej,
- harmonogram targów i imprez rolniczych,
- szczegółowy wykaz punktów doradczych na terenie województwa,
- informacje dla rolników rozpoczynających działalność,
- komunikaty prasowe.

Istnieje powszechna zgodność, że decyzje produkcyjne podejmowane przez zarządzających organizacjami nie mogą być trafne, jeśli nie są oparte o rzetelną wiedzę i aktualne informacje [6]. Zadaniem komputerowych systemów doradczych w rolnictwie jest przekazywanie rolnikom szczegółowych informacji w możliwie jak najprostszej formie i najkrótszym czasie [1]. Informacje zawarte w systemie doradczym są efektem wieloletnich prac naukowych w wielu dziedzinach rolnictwa, które zebrane tworzą bazę informacyjną, dzięki której podjęcie trudnej decyzji, czy rozwiązanie problemu można oprzeć na wiedzy naukowej. Najprostsze systemy wspomagania decyzji dla gospodarstw rolnych są zwykle dedykowane pojedynczym tematom, tzn. obejmują jedną kategorię problemów o wąskim zakresie przedmiotowym, np. nawożenie, ochrona roślin itp. Można jednak wyróżnić aspekty wspólne dla wielu kategorii problemów, np. aspekt technologiczny, organizacyjny czy ekonomiczny [5].

Przydatność informacji i udogodnienia dla rolnictwa, które daje internet można docenić dopiero, jeśli wykazane zostanie na ile zbiory w nim zawarte są pomocne w prowadzeniu działalności rolniczej. Istotne jest także, jakim uznaniem wśród rolników cieszy się informacja pozyskana tym kanałem oraz w jakim stopniu rolnicy są przekonani i zauważają potrzebę korzystania z internetu, a także czy blokadą nie jest brak dostępu do tej usługi spowodowany brakiem możliwości technicznych.

Potrzeby informacyjne gospodarstw rolnych małopolski określił Cupiał [2]. Badania ankietowe, przeprowadzone w stu osiemdziesięciu gospodarstwach położonych na terenie Małopolski, dotyczyły informacji technicznej w rolnictwie.

W dostępnej literaturze brak opracowań, które przedstawiałyby zainteresowanemu przedsiębiorcy rolnemu sposoby i wskazówki dotyczące wykorzystania zasobów Internetu w prowadzeniu działalności gospodarczej.

2. Cel badań

W pracy dokonano oceny przydatności informacji zamieszczonych w sieci Internet, pomocnych w funkcjono-

waniu gospodarstwa rolnego. Badania ankietowe pozwoliły na określenie wymiernych korzyści, jakie daje dostęp do internetu w celu pozyskiwania i wymiany nowych wiadomości.

3. Materiał i metody

Metodą wywiadu bezpośredniego przedstawiono kwestionariusze ankietowe pięćdziesięciu właścicielom gospodarstw rolnych z terenu Wielkopolski [4]. Badania ankietowe przeprowadzono w miejscowościach Dąbrówka, Głuchowo, Gołuski, Pałędzie, Dopiewo, Konarzewo, Komorniki, Szreniawa i Stęszew.

Wśród ankietowanych gospodarstw 48% zajmuje się wyłącznie uprawą, a 52% uprawą i hodowlą. Zatrudniają od 1 do 3 osób, a większa ilość pracowników (4-8 osób) jest zatrudniana okresowo, podczas spiętrzenia prac polowych, głównie podczas zbiorów. Dominowały gospodarstwa o powierzchni 20-50 ha (29). Pozostałe charakteryzowały się mniejszym areałem: do 20 ha (10 gospodarstw), do 100 ha (3 gospodarstwa), do 150 ha (1 gospodarstwo) oraz (7 gospodarstw) powyżej 150 ha. Wykształcenie ankietowanych rolników w większości jest zawodowe (76%), 18% posiada wykształcenie średnie, a tylko 6% - wyższe.

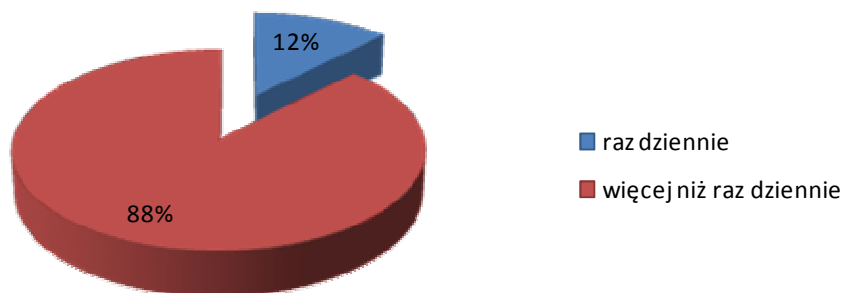
4. Wyniki badań i ich analiza

Komputer osobisty był na wyposażeniu 29 gospodarstw domowych (58%), z których 25 miało bezpośredni dostęp do usług sieci Internet (25% wszystkich ankietowanych gospodarstw), a część (12 osób) z internetu korzysta okazjonalnie, głównie u znajomych i rodziny. Główne przyczyny niekorzystania z usług internetowych w miejscu zamieszkania to: brak takowej potrzeby, brak czasu, brak możliwości podłączenia przez operatora telekomunikacyjnego świadczącego usługę przewodowo oraz brak komputera.

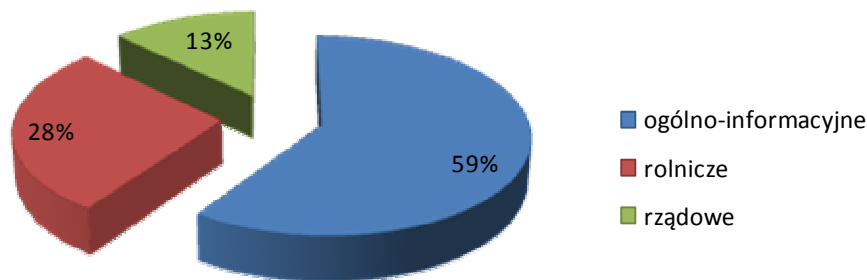
Częstotliwość odwiedzania stron internetowych przez osoby posiadające dostęp do sieci w domu jest zróżnicowana (rys. 1).

Analiza przeglądanych stron wskazuje, że internet służy głównie do pozyskiwania wiadomości ogólnych, rolniczych i informacji rządowych (rys. 2).

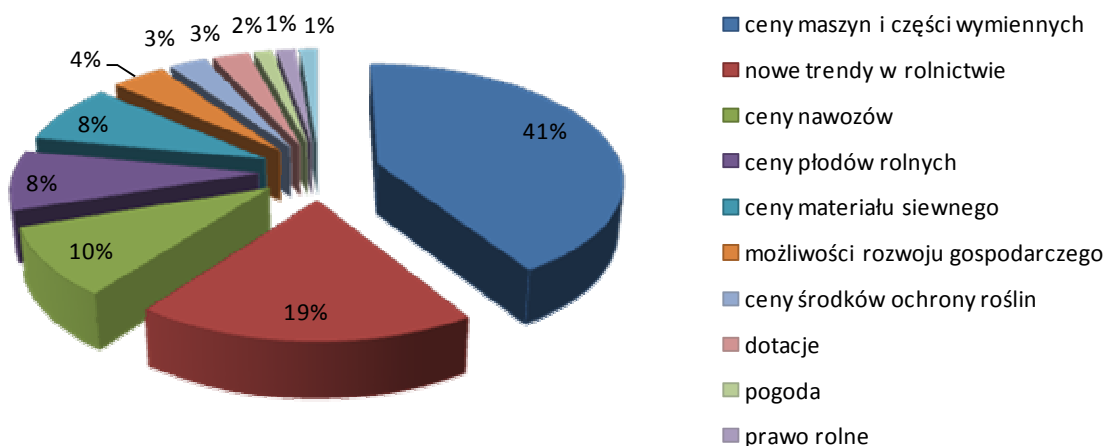
Internauci poszukują zazwyczaj informacji dotyczących: ceny maszyn, części wymiennych, nawozów, płodów rolnych, materiału siewnego i środków ochrony roślin, nowych trendów w rolnictwie, możliwości dalszego rozwoju, dotacji, pogody, prawa rolnego i rolnictwa ekologicznego (rys. 3).

Rys. 1. Częstotliwość korzystania z internetu przez rolników
Fig. 1. Frequency of using the Internet by farmers

Rys. 2. Poszukiwane informacje rynkowe w internecie
Fig. 2. Market informations sought in the Internet

Rys. 3. Najczęściej poszukiwane informacje w internecie, związane z prowadzeniem gospodarstwa rolnego
Fig. 3. Most often sought information in the Internet, connected with running of an arable agricultural farm

Wiele wsi położonych pomiędzy małymi miastami posiada znacznie rozbudowaną infrastrukturę operatorów telekomunikacyjnych i ma możliwości wyboru dostawcy usługi. Pozostałe siedliska skazane są na jednego dostawcę. Jednak sporo małych wsi oddalonych od większych aglomeracji nie ma możliwości dostępu do internetu. Spowodowane jest to brakiem możliwości technicznych lub przestarzałą siecią teleinformatyczną. Rozwiązaniem tego problemu będzie zakończenie rządowego programu uwalniania częstotliwości radiowych, którymi popłynie sygnał internetu.

Wyniki badań pozwalają stwierdzić, że informacja dla potencjalnego rolnika jest ważna i większość osób związanych z rolnictwem docenia ich zawartość. Społeczeństwo na wsi jest otwarte na miarodajne i pomocne w prowadzeniu gospodarstwa wskazówki pochodzące z wiarygodnych źródeł. Mimo iż rolnicy są zainteresowani otrzymywaniem różnego rodzaju informacji, wolą docierać do nich tradycyjnymi, sprawdzonymi przez siebie sposobami. Telewizja, prasa, radio, cieszą się nadal znacznie większym uznaniem na wsi niż internet.

Wyjątkiem może być jedynie rynek maszyn i części dostępnych w internecie. Ten obszar cieszy się sporym zainteresowaniem, praktycznie wszyscy ankietowani korzystający z internetu, nawet sporadycznie u znajomych czy rodziny deklarują częste wspomaganie swoich działań serwisami zawierającymi ten rodzaj informacji. Zainteresowaniem cieszą się także informacje na temat nowych trendów w rolnictwie. Przeglądanie cen płodów rolnych i materiałów siewnych prowadzona jest wśród ankietowanych bardziej kontrolnie. Rolnicy podczas badania deklarowali, że przeglądają strony internetowe zawierające tego typu informa-

cje, ale jak twierdzili robią to bardziej w celu sprawdzenia niż poszukiwania nowego kontrahenta. Okazuje się, że są zadowoleni ze współpracy z dotychczasowym punktem skupu, czy dostawcą materiału siewnego. Podobna sytuacja panuje, jeśli chodzi o nawozy lub środki ochrony roślin. Tutaj też największym zaufaniem cieszą się miejscowe punkty dystrybucji, a strony internetowe odwiedzane są w celu kontroli cen.

Internetowe systemy doradcze wcale nie cieszą się zainteresowaniem, co więcej żaden z pytanym nie słyszał o takich udogodnieniach. Dziwi też fakt braku zainteresowania internetowymi systemami pogodowymi, które podają informację przygotowane w celu ułatwienia zabiegów rolniczych. Ankietowani nie widzą potrzeby aż tak szczegółowych danych i twierdzą, że wystarczająca jest prognoza zawarta w ogólnopolskich i regionalnych telewizyjnych serwisach pogodowych.

Podsumowując okazuje się, że rolnicy z Wielkopolski w większości są świadomi możliwości, jaką daje sieć Internet. Nie widzą jednak potrzeby korzystania z tego źródła na co dzień. Uważają także, że korzyści z niego płynące nie są wymierne. Przekonani są natomiast o większej potrzebie w porównaniu z internetem, śledzenia programów telewizyjnych i kolejnych numerów prasy rolniczej. Niewątpliwie spowodowane jest to umiejętnie przygotowaną ofertą proponowaną w tych mediach.

5. Podsumowanie i wnioski

Ankietowani rolnicy z Wielkopolski uważają, że informacja zawarta w internecie jest szeroka i pomocna, a problem korzystania z tego źródła nie jest spowodowany bra-

kiem dostępu do tej usługi. Część świadomie rezygnuje z dostępu do internetu, co spowodowane jest brakiem przekonania do potrzeby posiadania tej usługi.

Rolnicy wykazują małe zainteresowanie pełną ofertą proponowaną w sieci. Większość sygnalizuje niezadowolenie powodowane zawitym procesem odszukania potrzebnych wiadomości rolniczych. Łatwość komunikacji, jaką daje internet też nie jest dla osób prowadzących gospodarstwa ciekawą propozycją. Spowodowane jest to, jak twierdzą rolnicy, przywiązaniem do lokalnych kontrahentów i pewnością, co do ich rzetelności. Z drugiej strony z badań wynika, że interesująca dla rolników byłaby możliwość kontaktu z uznanymi specjalistami mogącymi udzielić wyjaśnień w zakresie gałęzi rolnictwa, jaką się trudnią.

Na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych można sformułować następujące wnioski:

1. Internet nie jest głównym źródłem pozyskiwania informacji niezbędnych do prowadzenia działalności rolniczej przez rolników z Wielkopolski. Doceniają jego znaczenie we współczesnym świecie mediów. Nadal jednak korzystają przede wszystkim ze sprawdzonych, tradycyjnych źródeł przekazu informacji, tj. prasy, radia i telewizji.

2. Zaledwie połowa z biorących w badaniach gospodarstw rolnych ma bezpośredni dostęp do sieci Internet. Taki stan

wynika z podejścia rolników do nowoczesnych źródeł przekazywania informacji.

3. Proces informatyzacji polskiej wsi powinien być wsparty akcją promującą możliwości, jakie daje wykorzystanie internetu w prowadzeniu gospodarstwa rolnego.

6. Literatura

- [1] Bartkowski J., Matuszak E.: Zadania doradztwa rolniczego w procesie integracji z Unią Europejską ze szczególnym uwzględnieniem ochrony roślin. *Progress in Plant Protection/Postępy w Ochronie Roślin*, 2000, 40(1), s. 323-329.
- [2] Cupiał M.: Informacja techniczna w rolnictwie Małopolski, *Inżynieria Rolnicza*, 2005, nr 3 (63), s. 116-124.
- [3] Pawlak J.: Znaczenie informacji dla rolnictwa. Warszawa: IBMER, 1998.
- [4] Skorupka R.: Badania nad wykorzystaniem Internetu w rolnictwie. Praca magisterska. Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, Instytut Inżynierii Rolniczej, Poznań 2009.
- [5] Zaliwski A., Hołaj J.: Wybrane aspekty wspomagania decyzji technologicznych w gospodarstwie rolnym. *Pamiętnik Puławski*. Puławy: IUNG, 2001, nr 124, s. 421-428.
- [6] Ziętara W.: Zasób informacji niezbędnych do podejmowania decyzji w gospodarstwach i przedsiębiorstwach rolniczych. *Pamiętnik Puławski*. Puławy: IUNG, 2001, nr 124, s. 465-477.